

Dárandi myndabók:

Stina og Skrøggabbin

Storm-Stina æt ein bók, sum forlagið Nýlendi gav út í 1992, og sum nógv børn hava verið glað fyri. Nú er aftur ein bók komin um hesa eiggiliga Stinu, sum serliga á sumri er nóg saman við abba sínum. Henda nýggja bókina eitur Stina og Skrøggabbin, tí tað er ein annar abbi, sum er skrøggarin og ikki egni abbi Stinu.

Skrøggabbin eitur Axel, og abbi Stinu og hann hava kenst, síðan teir vóru óvitar. Skrøggabbin sigur seg búgva á Guðs túmli, men í veruleikanum er tað úti á einum lítum nesi.

Stina er røsk at leita eftir reka, og hon dugir væl at evna tað, sum hon finnur í fjørni, til okkurt nýligt.

Ein dagin situr abbin og hyggur í álmanakkan, og tá varnast hann, at í dag fyllir Skrøggabbin!

– Kanska skuldu vit hugt oman til hansara til stutta leika.

– Já! rópar Stina. – Vit halda føðingardagin við honum!

Sum sagt, so gjørt. Stina og abbin fara í føðingardag hjá Skrøggabbanum, og tað eru ikki smávegis søgur, hann hevur at siga teimum, tá ið tey hava fingið hann upp undan dýnuni.

Breyð við hunangi á er livrættur hansara, og tá ið tey hava sett seg til borðs, veipar Skrøggabbin óført við ørmunum og greiðir Stinu frá, tá ið hann var við stóra skipinum Pegasus og fekk eina Hunangsmedalju afturfyrir eitt bragd. Men Hunangsmedaljan fór á flog í einum øgiligum stormi á Cap Horn!

– Í einum óveðri kom ein kista sendandi íggjognum luftina og brast niður á dýrkjótt tætt hjá mær. Hon var á tremur av gulli og gimsteinum.

– Hvar er kistan? spurdi Stina.

– Tíverri, segði Skrøggabbin, hon sakk, tá ið skipið gekk burtur...

– Einsamallur maður bardist eg fyrri livinum í Havinum Kyrra. Havið uddi av hávum! Eg helt, at mín seinasta stund var komin og var um at søkka, tá ið ein balja kom duffandi...

– Og í baljunni sat Skrøggabbin so og vappaði í dag og nætur, til hann ein morgun og í fagrasta veðri rak á land á Guðs túmli!

Lena Anderson, sum hevur skrivað og tekið

bókurnar um Stinu, er viðurkend bæði sum málar og rithøvundur. Í 1984 fekk hon tann virðismikla Elsa Beskow-plaketten, í 1988 fekk hon Astrid Lindgren-virðislønina, og í 1990 fekk hon Rabén & Sjögrens Technarstipendium.

Saman við Christinu Bjørk hevur hon gjørt bókurnar um Linneu, sum m.a. sleppur inn í urtagarðin hjá franska listamálaranum Claude Mone. Henda bókina er seinna gjørd til film og hevur fingið virðisrættur av víða hvar, m.a. í USA, Fraklandi, Onglandi og Svøríki.

Tá ið Stina og Skrøggabbin kom út á svenskum í 1989, hoyrdust bara lovorð frá ummælarum. T.d. tók bókavørðurin Uno Nilsson soleiðis til:

– Plandi og kriandi mäsar og ternur yvir fjørklettinum, sum havið hevur skolað inn yvir, og bláandi fríðir byðir Lena Anderson okkum, og so sjálvandi Stinu og abban. Tú undrast ikki á, hvi Axel verður róptur »Skrøggabbin«, tá ið tú hoyrir allar søgur, hann penit.

– Pá prækning fangar hon skárgárnsýnsar og fágelliv líka bra sum Axels expressiva beráttandi, hans sálgammale og kók. Bilderna ír utsókt balanserade, ibland med tre fåglar en luftig kontrast til Morfars, Stinas och en flodhåst-dockas mer jordnära existenser... Målið er enkelt. Nakrar färd reglur, lättar at lesa, undir hvarjari mynd gera bókina bara upp aftur meira fullkomna!

Ulf Malmqvist skrivur: »Lena Anderson gevur okkum eina livandi mynd av skerjagardinum við teimum serligu lutum, sum hon velur at taka við á myndir sínar... Andersons kánnellustrationer kánnetecknas av en varm realism där barnets sorglösa samvaro med morfader gestaltas med färger, som domineras av sanden och havets skiftande nyancer...«

Stina og Skrøggabbin er myndabók í fyra lutum, sum Jákup í Skemmuni hevur umsett úr svenskum. Bókin er sampræntað í Italia og komin út á fleiri øðrum málum við. Norðni tyðingargrunnir hevur stuðlað útgávu, og bókin fæst í øllum bókabúðum fyrri 58 krónur.

Bókin kemur ikki í barnabókaklubban.

Symptomloysnir skapa onga framtíð

Viðmerking til avtalur og einkultar asfaltfrøðingar um ófrælsi Føroya

Í seinastuni hava fyrst Hogni Hoydal / Ronni Thomassen og síðani, ikki við myndum, Rolf Guttesen gjørt vart við í bløðunum, at alt tos um loysing er burtur úr vón og viti við figgarstøðuni í huga.

Tað virkar eins og Rolf skírur natúrlógargivnu frælsisráðføroyinga skisofrena.

Hugstoyttur lesnaður. Havi higartil hildið hesar menn vera bæði skilgøðar og væl orðaðar.

Men tá teir loyva sær at koma til ta niðurstøðu, at høgudsgrundin til vanlukkustøðuna ikki skal broytast, má talast at. Vit liða nóg mikið undir áhaldandi og vónleysari symptomviðgerð. Kannið avtalurnar! Kvæft, Trit og Retning! Avdeyðar hjálandalótir!

»Frá høgðinum skalt tú hvalin skera«

Høgudsgrundin undir samfelagnum er stjórnarstøðan. Hon kann elva til ábyrgd og meðvit ella hinvegin til ábyrgdarloysi og stuttskygni.

Ongin tjóð í heiminum hevur klárað seg av at darla uppi í einum hjálandaveldi. Heldur ikki Føroyar og Eystur Timor.

Stjórnarstøða okkara hevur í ríviligt mót prógvað sína ilkyndu muru, hon oyðileggur føroysku fólkasálina og leiðir enná »hampafólk« í ófri. Tí mugu vit leggja á annan bógv, – í Lýðveldi Føroyar. Nú alt verandi er farið um koll, er sjálvsagt og upplagt at royna frælsi. Tað er einasti rætti heilivágur.

Vit hava ótømandi ó-

royndar møguleikar sum fræls tjóð. Liggja eina-standandi væl fyrri, og við alstórum tilfeingi. Og væl útbygt samfelag, ið tó má umskipast til at virka.

Vit kunnu skipa okkum saman úteftir við Íslandi, Grønlandi og kanska øðrum við, og kunnu soleiðis í felag umboða eitt veldiga stórt óki.

Frælsisstríð okkara hevur verið óneyðuga drúgv, og tað kann ikki annað enn drúgvast, tá einstøk av væl lærdu fólki okkara kunnu fáa seg, – fram eftir fumum, til at trúgva á symptomloysnir. – Og soleiðis avdúka seg sum »skápsambandsmenn«.

Men tað er ongantíð ov seint at koma á betri tankar!

Hanus Vang

Sjónarmið

Sýnisstubbbar

– ein øðrvísi anthologi

Málting og forlagið Sprotin eru júst komin á marknaðin við eina nýggjari bók, ið kallast Sýnisstubbbar. Hetta er eitt greinasavn – ein anthologi við 25 stuttum greinum ella stubbum, sum 25 fólki hava skrivað í um alt millum himmal og jørð innan fyrri tað ullinta og mangandi ótøkliga fyrirgildið, ið vit kalla mentan.

Henda bók varð upprunliga gjørd sum eitt heibursrit í sambandi við ein rundan føðingardag í 1993. Tað vóru nakrir av ríttstjórn Máltings, ið tóku stíg til úttákið tá. Bókin varð ikki útgivin alment, men gjørd sum innanhýsis rit á Setrinum. Bókin var sett á Teldudeildini, fjølrítt á Føroyamálsdeildini og innbunden á Landsbókasavnum og síðan latin høgundum og áhugadum fólki. Gjerd vóru 90 eintøk, sum sjálvandi skjótt vóru uppi; men stóru áhugi var fyrri bókin bæði í Føroyum og uttanlands, og tá varð avgjørt at geva hana út, og tað eydnaðist at fáa hana út í november mánað í ár.

Greinskrivararnir eru tveir og tjugu føroyingar, tveir íslendingar – harav annar skrivar á dansktum – og ein norðmaður, ið skrivar á norsktum. Evnini eru sera ymisk og fjølbroytt – tey eru so ymisk, at ikki ber til at finna eitt savnandi heiti, ið fævnir um allar greinirnar.

Tá ið fólk av fyrstan tíð vóru biðin um at skriva í bókina var einasta treyt, ið lögð varð við, at greinin skuldi vera stutt – millum tveir og fyra síður; evnið skuldi tey sjálf velja, og tí er bókin so fjøltátt, áhugaverd og spennandi. Fyrsta greinin um fornan føroyska matsið og síðsta greinin um málteid (datalogvistikk)

sýna betur enn nakað spennandi í bókin. Ímillum hesar báðar greinir finna vit evni sum t.d. síðsøgu, føroyskar bókmentir, málfrøði, wellerismur, staðanøvn, eftirnøvn, búsetingar, nøvn o.s.fr.

Innihaldið er hetta:

Um matsið, trúgv og pátrúgv (Hanna Absalonsen)

Ein søgn eftir dr. Jakobsen (Eyðun Andreassen)

Um fyrr enn og áður enn í norrønum (Zakaris S. Hansen)

Ymisk áviki í føroyskum (Jeffrey Henriksen)

Brotsgærdir í føroyskum bókmentum (Jógván Isaksen)

Um orðið flekja í føroyskum (Jógván í Lon Jacobsen)

Talumul í barnaspæli (Marna Jacobsen)

Um yrkingina Málstrev, tðina og tðarandan (Tummas Lennig)

Hugleiðingar um kvæði, vísur, kvæðamálið o.t.l. (Nina Magussen)

Um uppkalling í Noregi (Gudlaug Nedrelid)

Um týðningin av at hava atgongd til handrit o.t.l. (Martin Næs)

Dekonstruktión – bókmentateori (Vár í Olavstovu)

Um óskerptar sagnorðabendingar í føroyskum (Hjalmar P. Petersen)

Jólhestur (Jóhan Hendrik W. Poulsen)

Genutførmavn 1832-1849 (Petur Martin Rasmussen)

Óskudgílgur og Söpingarkona í Íslandi (Svavar Sigmondsson)

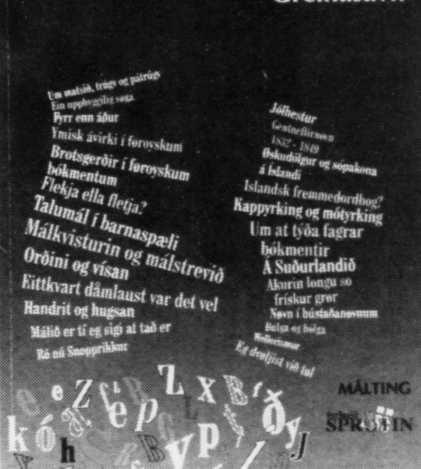
Hava íslendingar brúk fyrri eina íslendskari fremmandarorðabók? (Aldis Sigurðardóttir)

Um at yrkja kapp og at yrkja ímóti hvørðrum (Turid Sigurðardóttir)

Um týðingar av norrønum

SÝNISSTUBBAR

Greinasavn

søgum til føroyskt (Katrín Næs Simonsen)

Um málið í bókunum eftir Kristiani Ósvaldi Videre (Malan Marnersdóttir)

Um forar í føroyskum staðanøvnum (Marjun Simonsen)

Nøvn í bústaðanøvnum (Arni Thorsteinsson)

Um orðini búlga og bólgá í føroyskum staðanøvnum (Eivind Weyhe)

Um tiltek sum »Alt ger mun, segði Snoppríkkur, og kastadi uppgávonuna fyrri borð« (Rannveig Winther)

Um býi millum orðaflokkar og onnur hagtöl í leiðiorðunum í nýggju móðurmálsorðabókini, sum er í gerð nú (Petur Zachariassen).

Henda roynd, ið Málting og Sprotin her eru farin undir, er eisini ein roynd at útvega tilfar á føroyskum um tað, ið fólk fáast við í sínum dagliga yrki og slíkt, sum tey fáast við av áhuga. Sum tilfar er tað væl hóskað til undirvísing í miðskúlinum og á hægri skúlinum, tí tað er lætt og væl skiljandi. Men ritið er ikki inni ætlað øllum teimum, ið áhuga hava fyrri føroyskari og norðurlandskari mentanar- og síðsøgufrøðiari merking. Henda bók sýnir ein part av teirri hugvísindaligu granskning, ið fer fram í Føroyum og í grannalöndum okkara í dag.

Greinskrivararnir eru frøð-